

Lehmann: Jeg var ikke forberedt paa, at hvis dette Spørgsmaal om nærværende Lovforslags Stilling med Hensyn til Forholdet mellem den lovgivende og den dømmende Myndighed her skulde komme under fornyet Overveielse, dette da først skulde skee paa Sagens sidste Stadium, men jeg troer ogsaa, navnlig efter den Maade, hvorpaa det ærede Medlem, der sidst havde Ordet, har yttret sig, at Betænkkelighederne i saa Henseende ikke ville have nogen indgribende Virkning. Jeg finder imidlertid, at en Indgriben af den lovgivende Magt i den dømmende Magts Myndighed, eller, hvad der bliver det samme, i privatretligt erhvervede Adkomster, vilde være en saa alvorlig Sag, at en Tvivl i saa Henseende ikke bør staae uimodsaagt. Jeg vil da gjøre opmærksom paa, at det hele Forhold angaaer Noget, der fra først af har hørt ligesom ind under Staten. Jeg skal ikke paa dette Stadium af Sagen, hvor en alvorlig Discussion derom ikke vel er mulig, gaae ind paa det historiske Forhold med Almindingerne, som hos os navnlig paa Bornholm saavel som i Norge og Sverrig har givet Anledning til mange vanskelige Spørgsmaal og frembragt i mange Henseender lidet tilfredsstillende Resultater, men saa meget er vist, at den Ordning, som herved skulde finde sin endelige Fuldbgyrdelse, er steet ved Statsmagten, og at det ikke blot har været Statsmagtens Ret, men efter min Overbeviisning ogsaa dens Pligt dengang, den Afgjorelse blev truffen, om hvis Fuldbgyrdelse der nu er Tale, at, udtale sig saa klart og bestemt, at dette Spørgsmaal aldrig nogensinde kunde være bleven reist. Der som Staten altsaa i sin Tid ved at opgjøre Mellemværendet mellem Befolkningen og Kronen ikke blot havde været med at dele dem imellem, men tillige indstalt — hvad der forekommer mig usforstaaeligt, at den ikke har gjort —, hvad der skulde blive af det, der tilfaldt Befolkningen, der er et saa collectivt og udefinerligt Begreb, naar der er Spørgsmaal om Eiendomsret, at det næsten er ubesvarligt, saa vilde Sagen dermed have været afgjort; men dette er ikke steet. Det Spørgsmaal, om der nu for Enkelte er erhvervet privatretlig Eiendom, der kunde komme i Strid med nærværende Lovforslag, er afgjort af Høiesteret

theoretisk, nemlig saaledes at den Forudsætning, fra hvilken de locale Autoriteter paa Bornholm — forøvrigt inden Medhold af forskjellige Regjeringsstilljendegivelser — nu vare gaaede ud, nemlig den, at ligesom den Deel af Udmarksjorderne, der var tilfaldet Befolkningen som Heelhed, skulde deles mellem Sognene efter deres Hartkorn, saaledes skulde ogsaa selve Sognenes Andele fordeles mellem Beboerne efter deres Hartkorn, altsaa alene tilfalde Hartkornseierne — var urigtig. Altsaa det Spørgsmaal, hvem af Sognets Beboere hvert Sogns Andeel tilhører, er ved Høiesteretsdom afgjort derhen, at det tilhører saavel Huusmændene som Gaardmændene, men derved har Retten afgjort Alt, hvad Retten kan afgjøre, idet den derimod i den ene Sag, hvis Procedure, som Thinget veed, har medtaget hele Aaringer; og hvor der er opdyngtet en Uendelighed af Actstykker, har ladet det staae uafgjort; hvorkedes det skulde deles; det Spørgsmaal har Retten ikke afgjort og kunde ikke afgjøre, og ingen Ret i Verden vil kunne afgjøre, hvem det skal tilfalde og i hvilket Forhold. Man kan ikke engang sige, at de Interesser, der træde op imod Gaardmændene, ere Huusmændenes, det er den hele Befolkning, der har brugt Almindingerne snart til at græsse Creaturer paa, og det ikke engang i noget Forhold til deres Eiendomme eller Familiers Størrelse, og snart til der at hente Sand, Græs, Lyngtjørn osv. til eget Brug, og denne Benyttelse kan ikke afgive nogen Norm for en retlig Afgjorelse, og altsaa staae vi ikke blot over for den Mulighed, at dette Spørgsmaal fremdeles vil blive ved at forstyrre Treden paa Den og lade en ikke ganske ringe Deel af den offentlige Muldkommen ubenyttet, eller ialt Tals meget ubenyttet benyttet; men vi staae tillige over for den Uendelighed af Processer, om hvilke man iforveien kan sige, at den Deel af Spørgsmaalet, som her foreligger, ikke ved dem kan besvares. Der bliver altsaa ikke Andet tilbage, end at faae Sagen ordnet ved privat Overenskomst eller ved Lovgivningen. Der er gjort Forsøg paa ved privat Overenskomst, at komme til Ende med Sagen — det var i den Tid, jeg havde med Indenrigsministeriet at gjøre, og det er ogsaa derfor, at jeg har følt mig forpligtet til at